

Projekt

z dnia 11 lutego 2026 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W PROSZOWICACH**

z dnia 19 lutego 2026 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata
2026-2028**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 z późn. zm.) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2025 r. poz. 49 z późn. zm.), Rada Miejska w Proszowicach uchwala co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2026-2028 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy i Miasta Proszowice.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały nr
Rady Miejskiej w Proszowicach
z dnia 19 lutego 2026 r.

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2026-2028

WSTĘP

Zmiany w ustawie o pomocy społecznej, ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej kreują nowe oblicze w dziedzinie pomagania i pracy z klientem wymagającym wsparcia i pomocy. Musimy mieć na uwadze fakt, że w chwili obecnej pracujemy z rodzinami wieloproblemowymi, gdzie nie występuje tylko jedna dysfunkcja, ale wiele współistniejących czynników patogennych, tworząc tym samym zespół trudności oddziałujących destrukcyjnie na całą rodzinę.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa. Jej ustawowym celem jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać przy wykorzystaniu własnych możliwości i zasobów. Ustawodawca wyposażył pracowników systemu pomocy społecznej w narzędzia w postaci aktów prawnych do pracy z rodzinami z grupy ryzyka, poszerzył kompetencje i uprawnienia pracowników służb społecznych, zabezpieczył środki na aktywizację zawodową i społeczną osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Należy pamiętać, że za zmieniającą się sytuacją organizacyjno – prawną systemu pomocy społecznej powinna iść równolegle praca w obszarze zmiany świadomości społeczności lokalnej w stosunku, co do osób stających się klientami Ośrodka Pomocy Społecznej, bowiem w chwili obecnej będziemy realizatorami usług społecznych, nie tylko dla osób korzystających z systemu.

Musimy nauczyć naszą społeczność tolerancji, uwrażliwić na ludzką krzywdę i uświadomić jak ważna jest reakcja i współpraca w dziedzinie pomagania i wspierania osób doświadczających kryzysów życiowych. Nie możemy również zapominać, że praca z ludźmi jest pracą bardzo trudną, bowiem jest to praca na ludzkich emocjach wymagająca dużej empatii, wrażliwości, wyrozumiałości, a przede wszystkim konsekwencji.

Z dniem 1 stycznia 2012 r. weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z zapisami ustawy do zadań własnych Gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny oraz rodzin zastępczych spokrewnionych, tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia

dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

W obecnych realiach ekonomiczno – społecznych istotne jest stworzenia instytucjonalno-organizacyjnego środowiska sprzyjającego powstawaniu i rozwojowi wielosektorowych lokalnych sieci usług pomocy i integracji społecznej. Wymaga to rozdzielenia funkcji strategicznego planowania i zapewnienia, że na terenie danej Gminy będą świadczone usługi w odpowiedniej ilości i jakości od wykonywania zadań polegających na ich świadczeniu. W sieci lokalnych usług obecne są podmioty publiczne i niepubliczne powiązane ze sobą więziami nieformalnymi, jak i formalnymi. Sieci nie tworzą się, nie rozwijają się i nie trwają same z siebie, potrzebne są do tego warunki polityczne, prawne, organizacyjne, finansowe, dlatego tak ważne jest, aby Ośrodek Pomocy Społecznej był jednostką odpowiedzialną za całościowe i strategiczne podejście oraz lokalną sieć usług.

W Programie wskazano na konieczność podjęcia działań profilaktycznych, wspomagających i wspierających rodzinę biologiczną dziecka, a także kompleksową pracę z rodzinami z grupy ryzyka. W niniejszym dokumencie zostały zawarte działania zmierzające do kompleksowej pracy zarówno z dzieckiem wymagającym wsparcia w zakresie specjalistycznych usług, jak również z rodzicami mającymi trudność w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Akty prawne dotyczące wsparcia rodziny i dziecka:

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich.

Opis Programu.

Program Wsparcia Rodziny jest dokumentem przewidzianym do realizacji na lata 2026 – 2028, stanowiącym kompleksowy system wspierania dzieci i rodzin z terenu Miasta i Gminy Proszowice. Zawiera diagnozę sytuacji opiekuńczej na terenie Miasta i Gminy Proszowice oraz określa zakres niezbędnych zadań i działań, zmierzających do ograniczenia sieroctwa społecznego. Program opisuje założone do osiągnięcia cele, wymienia instytucje, organizacje, służby i środowiska włączone w realizację przyjętych założeń.

Niniejszy dokument pozwoli zaplanować działania w zakresie profilaktyki, opieki nad rodziną i dzieckiem oraz działania umożliwiające rozwój rodzinnych form opieki zastępczej. Dokument ten ma również istotne znaczenie dla zapewnienia specjalistycznego wsparcia dzieciom i rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym.

Zadania i działania zawarte w niniejszym dokumencie mogą być korygowane w przypadku wystąpienia takiej konieczności.

Instytucje, organizacje, służby i środowiska włączone do Programu:

- Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Proszowicach,
- Miasto i Gmina Proszowice,
- Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Proszowicach,
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Proszowicach,
- Placówki oświatowe,
- Organizacje pozarządowe,
- Kościoły i związki wyznaniowe,
- Sąd Okręgowy w Krakowie.

Koordynator Programu:

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Proszowicach.

Finansowanie Programu.

Zgodnie z art. 17 i 19 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej do zadań własnych gminy i powiatu należy realizacja zadań z zakresu profilaktyki i wsparcia rodziny oraz zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców. Tak więc samorząd w pełni odpowiada za funkcjonowanie lokalnego systemu opieki nad rodziną i dzieckiem, w tym również za finansowanie działań z tego zakresu.

Projektowane źródła finansowania Programu:

1. środki własne Gminy i Miasta Proszowice, w tym środki finansowe pochodzące z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

2. dotacje celowe z budżetu państwa na finansowe wsparcie jednostek samorządu terytorialnego w budowaniu lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną,

3. środki finansowe pozyskane z samorządu województwa (w zakresie przeciwdziałania przemocy).

4. środki finansowe pozyskane z funduszy unijnych.

III. CHARAKTERYSTYKA GMINY PROSZOWICE.

Gmina Proszowice położona jest w północnej części województwa małopolskiego, w odległości ok. 30 km od stolicy województwa – Krakowa. Północna granica gminy tworzy jednocześnie północną granicę województwa małopolskiego z województwem świętokrzyskim (gmina Kazimierza Wielka). „Ponadto Proszowice graniczą również z następującymi gminami: od północnego zachodu z gminami Pałecznica i Radziemice (powiat proszowicki); od zachodu z gminą Koniusza (powiat proszowicki); od południa z gminami Igołomia - Wawrzeńczyce (powiat krakowski ziemski) i Nowe Brzesko (powiat proszowicki); od wschodu z gminą Koszyce (powiat proszowicki). Na terenie gminy Proszowice występują urodzajne gleby. Korzystny Agro klimat i bogate zasoby wód podziemnych stwarzają warunki do prowadzenia intensywnej gospodarki rolnej. Powierzchnia gminy i miasta Proszowice wynosi 9978 ha. Proszowice są jedyną gminą miejsko-wiejską na terenie powiatu proszowickiego, a jednocześnie jego stolicą. Jednostkę samorządu terytorialnego tworzy 29 sołectw i jedno miasto. Pod względem powierzchni Proszowice są największą gminą na terenie powiatu proszowickiego. Zajmują ponad 24% powierzchni powiatu. Druga pod względem powierzchni gmina powiatu proszowickiego to Koniusza, która zajmuje ok. 21% ogólnej powierzchni powiatu. Proszowice są gminą typowo rolniczą. Większość obszaru stanowią użytki rolne z glebami w I-III klasie bonitacyjnej. W uprawach dominują zboża oraz warzywa, w większości dostarczane do aglomeracji krakowskiej, a także sprzedawane na placach targowych w Proszowicach. Działalność pozarolnicza to drobne firmy prywatne, w większości handlowo-usługowe skupione w mieście lub w bezpośrednim jego sąsiedztwie. Gmina Proszowice jest zwodociągowana w 80%. Zmodernizowano oczyszczalnię ścieków w Proszowicach, rozbudowano istniejącą sieć kanalizacyjną w mieście. Gaz ziemny doprowadzono do miasta i wsi. Przy wszystkich osiedlach wielorodzinnych w mieście wybudowano lub przebudowano kotłownie centralnego ogrzewania na paliwa ekologiczne. Wybudowano nowe centrale telefoniczne i przebudowano sieci telekomunikacyjne. Ważne kiedyś dla mieszkańców rolnictwo odgrywa w gminie obecnie rolę pomocniczą. Od 1996 roku obserwuje się na terenie gminy wzrost małych gospodarstw. Mamy do

czynienia z szybkim rozdrobnieniem gospodarstw rolnych. Wynika to z odejścia mieszkańców do innych sektorów gospodarki oraz zaniku tradycji rolniczych w rodzinie. Mała produkcja stawała się uciążliwa i nieopłacalna, mieszkańcy szukali więc lepszych rozwiązań jak np. drobna przedsiębiorczość.

Tabela 1. Rodziny korzystające z pomocy MGOPS Proszowice

Rok	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w tych rodzinach	Liczba rodzin z dziećmi	Liczba osób w rodzinach
2021	284	885	55	341
2022	324	930	43	277
2023	278	610	35	216
2024	250	605	28	172

Źródło : Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Proszowicach.

Analizując powyższe dane można wnioskować, że liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w stosunku do lat poprzednich wykazuje tendencję spadkową, przedstawione dane obrazują korzystanie osób z systemu wsparcia w formie pieniężnej. Należy tutaj również podkreślić, że zmienia się obraz klienta Ośrodka Pomocy Społecznej, ponieważ obecnie wsparcie finansowe ustępuje wieloaspektowej pomocy specjalistycznej, w tym przede wszystkim pomocy psychologiczno – terapeutycznej.

Tabela 2. Powody przyznawania pomocy.

Lp.	Powód przyznania pomocy	Lata 2021-2024			
		2021	2022	2023	2024
1.	Ubóstwo	124	104	94	84
2.	Sieroctwo	0	0	0	0
3.	Bezdomność	8	8	7	4
4.	Bezrobocie	75	64	51	59
5.	Niepełnosprawność	123	101	100	96
6.	Długotrwała lub ciężka choroba	165	126	112	118
7.	Przemoc w rodzinie	3	3	1	0
8.	Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	19	11	12	14
9.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	26	28	34	22
	w tym: rodziny niepełne	14	14	19	14
	rodziny wielodzietne	8	9	11	6
10.	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z Zakładu karnego	6	8	3	2

11.	Alkoholizm	6	6	8	4
12.	Narkomania	0	0	0	0
13.	Zdarzenia losowe	0	0	0	0

Źródło : Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Proszowicach.

Powody przyznawania pomocy w podziale na wskazywane przez klientów trudności utrzymują się na porównywalnym poziomie, przy czym należy podkreślić, że pod terminem „ubóstwo” znajdują się wszystkie osoby/rodziny w których dochód nie przekracza kryterium ustawowego, dlatego też do tej grupy osób zaliczyć możemy większość osób korzystających z systemu wsparcia. Niewątpliwie tendencję wzrostową wskazuje „długotrwała lub ciężka choroba”, w której osoby/ rodziny zgłaszają się o pomoc w zakresie wsparcia finansowego, widzimy również spadek klientów w zakresie bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, co niewątpliwie jest efektem prowadzenia na terenie Gminy i Miasta Proszowice usług z zakresu specjalistycznego poradnictwa.

Tabela 3. ASYSTENT RODZINY w latach 2021-2024.

Rok	Liczba rodzin objętych wsparciem Asystenta	Liczba dzieci w tych rodzinach
2021	29	55
2022	31	44
2023	29	48
2024	41	55

Źródło: Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Proszowicach.

Powyższa tabela wskazuje, że praca Asystenta Rodziny na terenie Gminy Proszowice utrzymuje się na stałym poziomie w zakresie ilości rodzin objętych tą formą wsparcia. Należy tutaj podkreślić, że działania Asystenta są możliwe po wyrażeniu zgody przez rodzinę i jej członków, opiera się na zasadzie dobrowolności i chęci zmiany oraz poprawy sytuacji rodziny. Forma asystentury skierowana jest głównie do rodzin, gdzie występują problemy z zakresu niewłaściwego wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczej oraz gdzie pojawiają się trudności związane z występowaniem zjawiska przemocy w rodzinie lub problemu nadużywania alkoholu przez jej członków.

Tabela 4. Liczba rodzin zastępczych z podziałem na pokrewieństwo z Gminy i Miasta Proszowice

Forma rodzinnej pieczy zastępczej	Rodziny	Dzieci	Rodziny	Dzieci	Rodziny	Dzieci	Rodziny	Dzieci
	2021		2022		2023		2024	
Rodziny zastępcze spokrewnione	5	6	7	8	7	9	7	9

Rodzina zastępcze niezawodowe	3	8	3	7 4	3	7 3	3	7 3
Rodzina zastępcze zawodowe	-	6	-	6	-	5	5	-
Rodziny zastępcze pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	1	1	-	-	-	-	-	-
Rodzinny Dom Dziecka	-	-	-	-	-	3	-	3

Źródło : Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Proszowicach.

- czerwony kolor oznacza dzieci pochodzące z Gminy i Miasta Proszowice umieszczone w rodzinie zastępczej poza Gminą Proszowice.

Powyższa tabela obrazuje system pieczy zastępczej, w związku z koniecznością zabezpieczenia dobra małoletnich dzieci i umieszczenie ich w zastępczej formie opieki. Należy tutaj podkreślić, że decyzję o umieszczeniu dziecka w rodzinie zastępczej podejmuje Sąd wydając Postanowienie w tym zakresie. Warto tutaj również podkreślić, że ta forma zabezpieczenia jest ostatecznym rozwiązaniem w stosunku do małoletnich, w przypadkach gdy w rodzinach w związku z występowaniem dysfunkcji w postaci uzależnień lub innych czynników zagrażających zdrowiu i życiu dziecka taka decyzja jest podejmowana.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy na terenie Gminy i Miasta Proszowice pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej sporządzili analizę SWOT czyli analizę mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń w budowaniu efektywnego wsparcia dla osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, biorąc pod uwagę infrastrukturę lokalową, potencjał zasobów ludzkich oraz partnerstwa lokalnego.

ANALIZA SWOT

M O C N E STRONY	S Ł A B E STRONY
-------------------------	-------------------------

-gotowość do współpracy z innymi instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze wsparcia rodziny, -znajomość środowiska lokalnego, -znajomość zagrożeń wynikających z patologii społecznej, w tym z przemocy oraz uzależnień, - dobra współpraca służb działających w obszarze pomocy rodzinie i dziecku (dobre praktyki), -funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego -doświadczenie w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na realizację działań na rzecz dziecka i rodziny	- małe zaangażowanie społeczności lokalnej do reagowania na dysfunkcję w rodzinach i powiadamiania instytucji i służb o takich zjawiskach - ograniczone środki finansowe na realizację działań w obszarze pracy z dzieckiem i rodziną - strach ze strony osób doświadczających przemocy przed opinią społeczną i naznaczeniem społecznym - brak skutecznych uregulowań prawnych i rozwiązań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
S Z A N S E	Z A G R O Ź E N I A
- dostępność do specjalistycznego poradnictwa -zewnętrzne oferty szkoleniowe w zakresie szkolenia kadry do pracy z rodziną dysfunkcyjną, - praca Asystenta Rodziny - możliwość pozyskania środków zewnętrznych na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny	- brak jednolitych procedur dotyczących współpracy Asystent – pracownik socjalny; - brak współpracy pomiędzy rodziną biologiczną dzieci umieszczonych w zastępczej formie opieki a instytucjami pomocowymi / brak zgody klientów na działania naprawcze/

IV. CELE PROGRAMU.

Cel I:

Wielokierunkowa praca z rodzinami zagrożonymi odebraniem dziecka w zakresie sprawowania funkcji opiekuńczo- wychowawczej oraz przeciwdziałanie ich dysfunkcjonalności.

Adresaci: Rodziny z „grupy ryzyka” tj. rodziny z dziećmi w których występują czynniki zakłócające prawidłowe wykonywanie funkcji rodzicielskich.

Podstawowym zadaniem w pracy z rodzinami z grupy ryzyka jest profilaktyka, tj. działania zapobiegające przyczynom kierowania dzieci do zastępczych form opieki. Dotychczasowe doświadczenia wskazują w pierwszej

kolejności na potrzebę wsparcia rodzin naturalnych na etapie, gdy problemy się rozpoczynają. Pomoc dla tych rodzin często przychodzi za późno, wtedy gdy jest już głęboki kryzys w rodzinie. Najczęściej wówczas zachodzi potrzeba zabrania dzieci z rodziny. W obszarze tym szczególny nacisk należy położyć na profesjonalną, systemową pracę z rodziną dysfunkcyjną, w kryzysie, wypełniającą swoje obowiązki rodzicielskie w nieprawidłowy sposób, w jej środowisku naturalnym. Działania wspomagające i wspierające rodzinę pozwolą na wzmocnienie jej podstawowych funkcji oraz zminimalizują jej dysfunkcje, a tym samym ograniczą wzrost liczby orzeczeń sądu rodzinnego o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej. Wzmocnienie rodziny jako pierwszego ogniwa systemu opieki nad rodziną i dzieckiem poprzez środowiskowe, wielozakresowe wsparcie w realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych, jest zadaniem priorytetowym.

Lp.	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy	Finansowanie
1.	Działania profilaktyczne mające na celu zapobieganie zagrożeniom prawidłowego rozwoju dziecka i funkcjonowania rodziny w środowisku poprzez m.in. a) poradnictwo rodzinne, b) prowadzenie oddziaływań profilaktycznych w szkołach, placówkach wsparcia dziennego funkcjonujących na terenie Gminy c) prowadzenie „Szkoły dla Rodziców”, d) wspieranie rodziców w wypełnianiu przez nich funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez wsparcie psychologiczne, prawne, socjalne, terapeutyczne, pedagogiczne	2026r.- 2028r.	MGOPS Specjaliści : Psycholog, Psychiatra Terapeuta uzależnień Placówki oświatowe PCPR Proszowice	MGOPS PCPR (w ramach realizowanego porozumienia) środki zewnętrzne pozyskane w ramach programów i projektów krajowych i unijnych
2.	Promowanie wartości rodziny wśród lokalnej społeczności poprzez ulotki, artykuły w: prasie, internecie, a także organizowanie pikników rodzinnych, konferencji, pikników profilaktycznych itp	2026r.- 2028r.	MGOPS PCPR Prasa lokalna Instytucje lokalne sponsorzy	Instytucje lokalne Centrum Kultury, Biblioteka Publiczna Kluby Sportowe

Cel II:

Rozwój i wsparcie rodzinnych form pieczy zastępczej.

Adresaci: *Rodziny wyrażające gotowość pełnienia funkcji rodzin zastępczych.*

Najkorzystniejszym środowiskiem wychowawczym dla każdego człowieka jest rodzina. To w niej każdy z nas uczy się podstawowych funkcji, współżycia z ludźmi i to ona stanowi źródło najważniejszych wartości. Jeżeli dziecko nie może wychowywać się w rodzinie naturalnej, konieczne jest stworzenie zastępczych form, które zapewnią mu właściwą opiekę i rozwój. To zadanie realizują rodziny zastępcze.

Ideą reformy systemu opieki nad dziećmi jest zmiana akcentów z zapewnienia instytucjonalnej opieki nad dziećmi na kompleksową pomoc rodzinie i jej wspieranie – tak aby nie dopuścić do dramatu odseparowania dziecka od rodziców biologicznych. Dopiero w przypadku braku sukcesu wysiłków podejmowanych w terapii rodziny konieczne jest zapewnienie dziecku wychowania w rodzinnych formach opieki zastępczej. W roku 2000 nastąpiły w polskim systemie rodzinnej opieki zastępczej zasadnicze zmiany. Po kilkudziesięciu latach rodziny zastępcze przestały być częścią systemu oświaty i zostały włączone w zakres działania systemu pomocy społecznej. W ten sposób tworzy się nowy system pomocy dziecku i rodzinie, w którym opieka zastępcza ma stać się jedną z usług wspierających rodziny przechodzącą kryzys spowodowany czynnikami zewnętrznymi (warunki ekonomiczne – społeczne) lub wewnętrznymi (niezaradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, bezrobocie, nałogi itp.). System ten ma wspierać przede wszystkim rodziny naturalne i chronić je przed rozpadem i koniecznością oddania dzieci pod opiekę innych osób. W przypadku konieczności czasowego lub trwałego odseparowania dzieci od rodziny naturalnej alternatywą dla krytykowanych od dawna instytucji opiekuńczo – wychowawczych mają być przeszkolone, dobrze przygotowane rodziny zastępcze.

Nowe prawo wyraźnie faworyzuje wszelkie formy rodzinnej pomocy dzieciom i ich rodzinom, podczas gdy do niezbędnego minimum ogranicza się wszelkie formy opieki instytucjonalnej. Czas trwania rodziny zastępczej określany jest przez możliwości naprawy rodziny naturalnej. Dlatego też przewiduje się funkcjonowanie krótkoterminowych rodzin zastępczych o charakterze interwencyjnym. Przewiduje się również krótko, średnio i długoterminowe rodziny zastępcze spokrewnione lub niespokrewnione. Ważne jest również to, że w nowym definiowaniu rodziny zastępczej rodzina naturalna staje się istotnym elementem warunkującym rodzaj, sposób funkcjonowania i czas trwania rodziny zastępczej. Tylko, bowiem rodzina może skutecznie oddziaływać na podstawową dla osobowości dziecka sferę uczuć. Należy pamiętać, że gdy rodzina jest dysfunkcyjna, lecz jeszcze nie patologiczna, jej siłę powinno się wykorzystać, próbując od wewnątrz zmienić kierunki działania. Takie właśnie podejście

charakteryzuje najbardziej nowoczesne, prorodzinne systemy opiekuńcze w krajach zachodnich. Na bazie długiej tradycji pracy socjalnej od końca lat sześćdziesiątych zaczęto rozwijać wielozakresową pomoc rodzinie, obejmującą także pomoc psychologiczno – pedagogiczną nastawioną na utrzymanie podstawowych funkcji opiekuńczych i wychowawczych względem dzieci. Ponadto istotny jest fakt nie tylko samego istnienia rodziny zastępczej, jak to było w statycznych, tradycyjnych definicjach, ale również to, że rodzina zastępcza nie jest celem samym w sobie, ale raczej jest usługą, której realizacja ma przynieść konkretny, pożądany efekt. Dlatego właśnie definicje zachodnie określają rodzinę zastępczą, jako „usługę na rzecz dziecka i jego rodziny naturalnej, której celem jest ponowne pojednanie rodziny lub realizacja planu usamodzielnienia dziecka”. Zasada planowania usług jest nowym elementem systemu pomocy dziecku i rodzinie, uwidocznił się nie tylko w przypadku rodzinnej opieki zastępczej, ale nawet w przypadku opieki instytucjonalnej. Zdolność do realizacji zaplanowanej usługi mogą mieć tylko osoby odpowiednio przygotowane do pełnienia swojej funkcji. Stąd wymóg szkolenia kandydatów na opiekunów zastępczych. Fakt spokrewnienia w stosunku do dziecka wydaje się tu mniej istotny niż umiejętność realizacji planu usług. Plan ten ma być realizowany wspólnie ze specjalistami wspierającymi rodzinę zastępczą, we współpracy z rodziną zastępczą i z samym dzieckiem. Efektywna realizacja tego rodzaju usługi wymaga odpowiedniego przygotowania. Jego składnikami będzie analiza przyczyn kryzysu, który doprowadził do umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, analiza potrzeb dziecka i jego rodziców oraz uczenie umiejętności do realizacji planu usług. Reasumując należy stwierdzić, że obecny system pomocy dziecku i rodzinie wymaga ciągłej modyfikacji, wprowadzaniu nowych, lepszych, efektywniejszych rozwiązań. Istotne jest tworzenie tysięcy przeszkolonych i przygotowanych rodzin zastępczych oraz liczby trenerów programów rodzinnej opieki zastępczej.

Obowiązująca Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła wiele rozwiązań dotyczących pomocy rodzinie. Jedną z form pomocy dla rodzin przeżywających trudności w zakresie opieki i wychowania dzieci są rodziny wspierające, które we współpracy z asystentem pomagają konkretnej rodzinie:

- w opiece i wychowaniu dzieci,
- prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Zadaniem rodziny wspierającej jest aktywna pomoc w przezwyciężaniu trudnych sytuacji w rodzinach tego wymagających. Formy pomocy uzależnione są od potrzeb rodziny i mogą dotyczyć min: wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce,

zarządzania budżetem oraz prowadzenia gospodarstwa domowego. Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może zostawać powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka (np. dziadkowie, krewni, sąsiedzi, znajomi), które nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo. Rodzinę wspierającą ustanawia Burmistrz/Wójt właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspierającej po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika/dyrektora ośrodka pomocy społecznej wydanej na podstawie przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego. Rodzina wspierająca nie otrzymuje wynagrodzenia z tytułu pełnienia tej funkcji, może otrzymać jedynie zwrot niektórych kosztów związanych z udzielaniem wsparcia. Zasady zwrotu kosztów określa umowa zawierana przez Burmistrza/Wójta z rodziną wspierającą.

Cel III:

Wspieranie istniejących rodzin zastępczych.

Adresaci: rodziny zastępcze.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno być ostatecznością i działaniu temu towarzyszyć ma przyjęcie zasady zapewnienia dziecku najlepszych warunków rozwojowych, które mogą zagwarantować rodziny zastępcze. Należy tutaj zaznaczyć, że rodzina zastępcza głównie rodzina spokrewniona z dzieckiem przyjmując je pod opiekę wymaga stałej pomocy i wsparcia w wypełnianiu swoich obowiązków. Dlatego tak ważna jest praca pracownika socjalnego i asystenta rodziny, celem zabezpieczenia tych osób oraz mobilizowanie rodziców biologicznych do przezwyciężania swoich trudności i powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

Lp.	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy
1.	a)Wspieranie istniejących rodzin zastępczych poprzez organizowanie specjalistycznych szkoleń mających na celu podniesienie ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, b)dostarczanie wiedzy i umiejętności w zakresie opieki i wychowania, c)udzielanie pomocy psychologicznej rodzinom zastępczym, d)organizacja zajęć warsztatowych dla dzieci i młodzieży o charakterze edukacyjnym i terapeutycznym	2026 r.-2028 r.	PCPR/MGOPS

2.	Prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych, zapewnienie warunków lokalowych do spotkań rodzin zastępczych w ramach ww. grup	2026 r.-2028 r.	PCPR /MGOPS/OIK
3.	Doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej oraz innych podmiotów w zakresie pieczy zastępczej	2026 r.-2028 r.	MGOPS Instytucje szkolące

Cel IV:

Wielokierunkowa praca z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej oraz powrót dziecka do rodziny naturalnej.

Adresaci: rodziny, których dzieci przebywają w zastępczych formach opieki.

Podstawowym zadaniem do zrealizowania w celu trzecim jest inicjowanie działań niezbędnych do unormowania sytuacji życiowej rodziny i umożliwienie powrotu dziecka do rodziny biologicznej. Rodziny, których dzieci opuszczają zastępcze formy opieki wymagają systematycznego, długoterminowego oraz specjalistycznego wsparcia w pełnieniu ról rodzicielskich. Realizacja przyjętych w Programie założeń pozwoli na udzielenie rodzinie szybkiej i skutecznej pomocy, tak by dziecko mogło do niej wrócić na stałe. Ciągłość i efektywność podejmowanych działań daje gwarancję na pełną reintegrację rodziny, a tym samym zaspokaja podstawowe prawo dziecka, jakim jest wychowanie w rodzinie. Realizacja tego zadania wymaga ścisłej współpracy i zaangażowania wielu instytucji i organizacji zajmujących się statutowo opieką nad rodziną i dzieckiem. W przypadku dzieci pozostających w rodzinnej opiece zastępczej należy podejmować pracę z rodzicami biologicznymi tak, aby dzieci jak najszybciej mogły powrócić do środowiska rodzinnego. Niezbędnym warunkiem realizacji tego zadania jest otwarcie się zarówno rodziców, jak i dzieci na działania pomocowe, wytrwałość w dążeniu do celu, a co najważniejsze – motywacja do działania.

Lp.	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy	Partnerzy
------------	------------------	--------------------------	---------------------	------------------

1.	Motywowanie i podtrzymywanie działań rodzin biologicznych do współpracy na rzecz poprawy swojej sytuacji życiowej, celem powrotu dziecka do środowiska naturalnego b) uświadamianie rodzicom znaczenia pełnienia przez nich ról rodzicielskich w stosunku do dzieci	2026 r.-2028 r.	Asystent rodziny pracownik socjalny MGOPS koordynator rodzinnej pieczy zastępczej,	PCPR Lokalne instytucje i organizacje pracujące na rzecz wsparcia dziecka i rodziny.
2.	Pomoc w przywróceniu równowagi w rodzinie poprzez: a)uświadomienie rodzicom biologicznym ich ról społecznych i realizację obowiązków przypisanych tym rolom, b)wsparcie psychologiczno-pedagogiczne, rodzinne oraz prawne c)motywowanie do uczestnictwa w grupach samopomocowych d)motywowanie do działań terapeutycznych w obszarze zdiagnozowanego uzależnienia	2026 r.-2028 r.	Asystent rodziny koordynator rodzinnej pieczy zastępczej,	Lokalne instytucje i organizacje pracujące z rodzinami i dziećmi

Cel V:

Wspieranie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.

Adresaci: pełnoletni wychowankowie rodzin zastępczych.

Osoby usamodzielniające się w pieczy zastępczej (rodzinnej i instytucjonalnej) mają trudności uzyskania wsparcie ze strony swoich rodziców biologicznych. Dlatego też ważnym zadaniem Gminy przy pomocy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Proszowicach jest wspieranie młodych osób, które opuszczają rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka czy placówki opiekuńczo-wychowawcze w zakresie procesu usamodzielnienia poprzez m.in. pomoc w uzyskaniu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych oraz pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych.

Lp.	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy	Partnerzy
-----	-----------	-------------------	--------------	-----------

1.	Pomoc w pozyskaniu mieszkania z zasobów Gminy	2026 -2028	Gmina MGOPS PCPR	Lokalne instytucje i organizacje
2.	Zapewnienie miejsca w mieszkaniu treningowym	2026 -2028	Gmina MGOPS PCPR	Starostwo Powiatowe w Proszowicach.
3.	Wspieranie osób usamodzielnianych w aktywnym uczestniczeniu w życiu społecznym i kontynuowaniu nauki Uzyskiwaniu kwalifikacji zawodowych	2026 -2028	Gmina MGOPS PCPR	Opiekun usamodzielnienia
4.	Motywowanie do aktywnego poszukiwania pracy i pomoc w zakresie przygotowania do wejścia na rynek pracy	2026 -2028	Gmina MGOPS PCPR	Lokalne instytucje i organizacje

V.

REZULTATY REALIZACJI PROGRAMU:

1. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej dotyczącej wartości rodziny poprzez podejmowanie działań profilaktycznych i promujących wartości rodzinne w środowisku lokalnym.

2. Wzmocnienie systemu wsparcia dla rodzin zagrożonych bezradnością opiekuńczo – wychowawczą oraz rodzin dysfunkcyjnych poprzez uczestnictwo w grupach samopomocowych oraz działań integrujących rodziny.

3. Zapewnienie pomocy osobom usamodzielnianym z terenu Gminy Proszowice.

4. Wzmocnienie procesu aktywizowania osób usamodzielnianych do uczestnictwa w życiu społecznym, kontynuowania nauki, uzyskiwania kwalifikacji zawodowych oraz podejmowania pracy.

5. Zwiększenie liczby dzieci wracających z pieczy zastępczej pod opiekę rodziny biologicznej.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 – letniego gminnego programu wspierania rodziny.

Zgodnie z art. 179 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań. Rada gminy, biorąc pod uwagę potrzeby, o których mowa w ust. 1, uchwała gminne programy wspierania rodziny.

Celem głównym Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2026-2028 jest stworzenie optymalnych warunków do wychowania dzieci w środowisku rodziny biologicznej oraz wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo – wychowawczych. Cele programu wskazują zadania do realizacji oraz realizatorów działań.